

ผลของการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อภาพลักษณ์ของผู้ป่วย
ภายหลังการตัดเต้านมออก

นางสาวสายใจ พัวพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974 - 568-156-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013989

I 15787187

EFFECTS OF THE PARTICIPATION IN SELF-HELP GROUP
ON BODY IMAGE OF MASTECTOMEE

Miss Saichai Paupan

ศูนย์วิทยทรัพยากร

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่อภาพลักษณ์ของผู้ป่วย
ภายหลังการตัดเต้านมออก

โดย

นางสาวสายใจ พัวพันธ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Signature]
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรนัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

[Signature]
.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ)

[Signature]
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเองต่ออาการของผู้ป่วย
ภายหลังการตัดเต้านมออก

ชื่อนิสิต นางสาวสายใจ พัวพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญยานุรักษ์

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาผลของการมีส่วนร่วมในกลุ่ม
ช่วยเหลือตนเองต่ออาการของผู้ป่วยภายหลังการตัดเต้านมออก ตัวอย่างประชากร คือ
ผู้ป่วยหญิง โรคมะเร็งเต้านมภายหลังการผ่าตัดเต้านมข้างใดข้างหนึ่งออก ณ สถาบันมะเร็ง
แห่งชาติ ในระยะหลังผ่าตัดตั้งแต่ 2 วันขึ้นไป ที่มีความสมัครใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม
ช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างน้อย 5 ครั้ง ภายในระยะเวลา 2 เดือนหลังผ่าตัด
จำนวน 15 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ ชุดที่ 1 แบบวัดอาการของผู้ป่วยภายหลัง
การตัดเต้านมออก เป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดย
ผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91
ชุดที่ 2 แบบวิเคราะห์ปฏิบัติการสัมพันธ์ในกลุ่มช่วยเหลือตนเองสำหรับผู้ป่วยภายหลังการตัดเต้านม
ออก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ และทดสอบความ
เที่ยงโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของสก็อต 3 ครั้ง ได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.72,
0.70 และ 0.74 ตามลำดับ และหาความเที่ยงภายในจากสูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์ของความ
คงที่ของเพียร์สันได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.86 รวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเกี่ยวกับ
อาการของผู้ป่วยภายหลังการตัดเต้านมออกก่อนการเข้ากลุ่ม และระยะหลังการเข้ากลุ่ม
ช่วยเหลือตนเอง อีกครั้งหนึ่งด้วยแบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ทุกครั้งที่จัดกลุ่มช่วยเหลือตนเองผู้วิจัย
ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มและทำการบันทึกเสียงการสนทนาของสมาชิกขณะเข้ากลุ่ม แล้วทำการ

วิเคราะห์ปฏิกิริยาสัมพันธ์ในกลุ่มทันทีหลังจากการจัดกลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที (t-test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และ คาร์รอลละ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผู้ป่วยระยะหลังผ่าตัดเต้านมออก 2 เดือน ที่มีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง มีภาพลักษณ์ตนเองในทางบวกมากกว่าระยะก่อนการเข้าร่วมกลุ่มช่วยเหลือตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง กับคะแนนการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของผู้ป่วยภายหลังการตัดเต้านมออกมีความสัมพันธ์กันในทางบวก

3. เปรียบเทียบลักษณะการมีส่วนร่วมหรือการมีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ในส่วนที่มุ่งงานของกลุ่มมากกว่าส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม

4. เนื้อหาที่ผู้ป่วยให้ความสนใจมากที่สุด คือ เนื้อหาเกี่ยวกับ โรค การรักษา การปฏิบัติตัวขณะรับการรักษา เนื้อหาที่ผู้ป่วยให้ความสนใจรองลงมา คือ เนื้อหาเกี่ยวกับ ความคิดความรู้สึกของผู้ป่วยที่มีต่อโรค การรักษา และผลกระทบของการรักษา และเนื้อหาที่ผู้ป่วยให้ความสนใจน้อยที่สุด คือ เนื้อหาคานเพทสัมพันธ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Effects of the Participation in Self-Help Group
                          on Body Image of Mastectomee

Name   Miss Saichai   Paupan

Thesis advisor   Associate Professor Puangrat Boonyanurak, Ph.D.

Department   Nursing Education

Academic Year   1986

ABSTRACT

The purpose of this experimental research was to study the effects of the participation in self-help group on body image of mastectomee . The research samples consisted of fifteen breast cancer female patients who have had mastectomy at least two days at National Cancer Institute and they had participated in self-help group on voluntarily basis . The samples were required to participate in group at least 5 times during two months post mastectomy .

The two instruments used in this research , developed by the researcher , were " Body Image of Mastectomee Interviewing Questionnaire " and " The Interaction in Self-Help Group Analysis ." The content validity of these instruments were done by panel of experts . The reliability of the interviewing questionnaire tested by α - coefficient was 0.91. The reliability of the analysis tested by Intra and Inter Observer Reliability of Scott were 0.72 , 0.70 and 0.74 . Internal reliability of the later instrument tested by Pearson's Product Moment Correlation was 0.86 . Data collection had been done by interviewing

the samples before and after the experiment. The researcher always performed the role of group leader. Verbal communication during each experiment had been recorded and analyzed by the researcher.

Arithmetic mean , standard deviation , t-test , Pearson's Product Moment Correlation and percentage were statistical procedures used to analyze the gathered data. On the basis of data analysis. The following results were found

1. Two months post mastectomy patients who had participated in self-help group had significant positive body image in post-experiment more than pre-experiment.
2. The correlation between the score on participation and on the change of body image of the mastectomee is significant positive.
3. The participation of interaction in self-help group of the mastectomee indicated their concentration on group tasks more than supporting group management.
4. The most interested topic discussed in the group were on the disease , its treatment and their compliance during treatment period. Topics on the feeling and opinion regarding to the disease , its treatment and their effects were the second group of interest. The mastectomee showed the least interest on the content of sexual relationship.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา ของผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร. จินตนา ภูมิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในระยะคน รองศาสตราจารย์
ดร. พวงรัตน์ บุญบุญรักษา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ในระยะต่อมา และอาจารย์
ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ ซอกคิดเห็น และตรวจแก้ไขข้อ
บกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างเต็มที่ และให้กำลังใจเสมอมา ทั้งในเวลาทำงาน
และเวลาส่วนตัว ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและรำลึกถึงความกรุณาของท่านอยู่เสมอ จึงขอกราบ
ขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ทำการตรวจสอบแก้ไข เครื่องมือของผู้วิจัย
และให้คำแนะนำเป็นอย่างดี และผู้ช่วยวิจัย ที่กรุณาสละเวลาให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบ
ความเที่ยงของเครื่องมือ ขอขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย และ
พยาบาลประจำการหอผู้ป่วยหญิง 4 หัวหน้าฝ่ายเคมีบำบัด และพยาบาลประจำการฝ่าย
เคมีบำบัด สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ที่ได้เอื้ออำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่งานวิจัยนี้
สำเร็จลุล่วงไปได้ ตลอดจนผู้ป่วยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกท่านที่เป็นกำลังใจ
และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณ คุณจำเนียร บุญทวี ที่ให้ความ
ช่วยเหลือในการพิมพ์ และจัดรูปเล่มวิทยานิพนธ์มา ณ โอกาสนี้ด้วย

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
สายใจ หัวพันธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย..... ก

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ..... ก

กิตติกรรมประกาศ..... จ

สารบัญ..... ฉ

สารบัญตาราง..... ช

บทที่

1 บทนำ..... 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... ๓

วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5

ปัญหาของการวิจัย..... 6

สมมติฐานของการวิจัย..... 6

ขอบเขตของการวิจัย..... 7

ข้อกีดขวางเบื้องต้น..... 8

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... 8

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย..... 9

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....10

ภาพลักษณ์.....10

โรคมะเร็งเต้านม.....13

กลุ่มช่วยเหลือตนเอง.....26

3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	42
4	ผลการวิจัย.....	54
5	สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย.....	66
	สรุปผลการวิจัย.....	68
	อภิปรายผลการวิจัย.....	70
	ข้อเสนอแนะ.....	78
	บรรณานุกรม.....	82
	ภาคผนวก.....	89
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	90
	ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
	ประวัติผู้วิจัย.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

- 1 ตัวอย่างประชากรจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล..... 55
- 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนภาพลักษณ์ของผู้ป่วยภายหลัง
การตัดเต้านมออก ระหว่างก่อนและหลังการ เข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเอง..... 57
- 3 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง
กับคะแนนการ เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของตัวอย่างประชากร..... 58
- 4 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง
กับคะแนนการ เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของกลุ่มคะแนนภาพลักษณ์สูง..... 59
- 5 ความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง
กับคะแนนการ เปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ของกลุ่มคะแนนภาพลักษณ์ต่ำ..... 60
- 6 เปรียบเทียบค่าร้อยละของลักษณะการมีส่วนร่วมในกลุ่มระหว่างส่วน
ทีมงานของกลุ่ม กับส่วนที่สนับสนุนการดำเนินงานของกลุ่ม..... 61
- 7 เปรียบเทียบค่าร้อยละของลักษณะการมีส่วนร่วมในกลุ่มช่วยเหลือตนเอง
ในส่วนที่ทีมงานระหว่างกลุ่มคะแนนภาพลักษณ์สูงกับกลุ่มคะแนนภาพลักษณ์ต่ำ... 62
- 8 ค่าเฉลี่ยของเนื้อหาการสนทนาในกลุ่มช่วยเหลือตนเองสำหรับผู้ป่วยภายหลัง
การตัดเต้านมออก ตลอดระยะเวลาของการทดลอง..... 63
- 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยภาพลักษณ์ของผู้ป่วยภายหลังการตัด เต้านมออก
ระหว่างก่อนและหลังการ เข้ากลุ่มช่วยเหลือตนเอง..... 64